

Lastenohjaajan ammattillinen ydinosaaminen

KIRKKOHALLITUS[†]

Kirkon ammattien ydinosaamiskuvaukset

Ydinosaamiskuvaukset kuvaavat koko ammattikunnan osaamista, ei yksilökohtaista osaamista. Ydinosaamiskuvaukset ovat siksi kattavia ja laaja-alaisia.

Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaaminen muodostuu sekä ammatillisesta ydinosaamisesta että kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta.

Ydinosaamiskuvausten sisällöllinen lähtökohta on kirkon missio.* Se on kirkon työn perusta ja pohja, josta kirkon erilaiset tehtävät saavat sisältönsä ja perustelunsa.

Piispainkokous hyväksyi papin ydinosaamiskuvauksen 18.5.2020 ja kirkkohallituksen täysistunto muut ydinosaamiskuvaukset 21.4.2020 sekä suntion ydinosaamiskuvauksen 22.2.2022. Verkkosivuston on tuottanut Kirkkohallitus.

* Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaamiselle keskeistä on kirkon missio (*Missio Dei*). Tätä kirkko toteuttaa kokonaisvaltaisesti: kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta.

1. Yhteinen ydinosaminen
2. Lastenohjaaja
3. Varhaiskasvatuksen ohjaaja
4. Perheneuvoja
5. Oppilaitostyöntekijä
6. Vammais- ja viittomakielisen työn työntekijä
7. Diakonian viranhaltija
8. Suntio
9. Lähetys- ja kansainvälisen työn ohjaaja
10. Nuorisotyönohjaaja
11. Sairaalapappi
12. Pappi
13. Kanttori

Tausta

Tässä dokumentissa kuvataan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lastenohjaajien ammattikunnalle ominaista, koko työuran aikaista ydinosaamista. Kaikkien lastenohjaajien osaaminen ei ole samanlaista, sillä kunkin yksilöllinen osaaminen muodostuu omanlaisekseen koulutuksen, työtehtävien, toimintaympäristön ja työn tavoitteiden pohjalta. Ydinosaaminen koostuu tiedoista, taidoista ja kyvyistä, joita hyödynnetään, sovelletaan ja kehitetään työn ammatillisissa konteksteissa.

Ydinosaamisen käsitteistä

Ydinosaamisen kuvaamisessa on käytetty termejä osaaminen, taito ja ammatillinen kyky. Osaaminen on näistä käsitteistä laajin ja tarkoittaa tiedon ja taidon hallintaa, soveltamista, hyödyntämistä ja kehittämistä sekä tunteiden ja asenteiden tiedostamista.

Taito kuvaa sitä, miten osaaminen ilmenee käytännössä. Taidoista yksi esimerkki ovat itsesäätelytaidot, jotka mahdollistavat tietoisien, tilanteenmukaisen toiminnan.

Ammatilliset kyvyt tarkoittavat yleistettyä käsitystä ammatissa tarvittavista ominaisuuksista, asenteista ja kyvykkyyksistä, joita osaamisen syntyminen edellyttää ja jotka mahdollistavat osaamisen kehittymisen. Lisäksi tarvitaan kykyä itsereflektioon, joka mahdollistaa oman toiminnan arvioinnin. Itsereflektioon kuuluu esimerkiksi omien asenteiden, käsitysten tai näkemysten tiedostaminen.

Ydinosaaminen kehittyi tutkintoon johtavassa koulutuksessa sekä työelämässä ja täydennyskoulutuksessa. Ydinosaamiskuvausta käytetään esimerkiksi

- opiskeluaikana oman ammatillisen identiteetin sekä ammatin kokonaiskuvan muodostamisessa
- työuran aikana esimerkiksi ammatillisen identiteetin ja oman kehittymisen peilinä sekä esimiestyössä kehityskeskustelujen, osaamisen kehittämisen ja rekrytoinnin osana
- kirkon ammattien esittelemisessä muun muassa verkostoyhteistyössä
- koulutuksen kehittämisessä.

Kirkko hengellisenä yhteisönä ja lastenohjaajan tehtävä

Seurakunnan lastenohjaajan tehtävä edellyttää kirkon varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamista. Kirkon työmarkkinalaitos antaa suosituksia lastenohjaajan tehtävään valittavalta edellytettävästä tutkinnosta.

Suositteluvat tutkinnot tuottavat laaja-alaisen osaamisen erilaisiin lastenohjaajan tehtäviin ja itsenäiseen pedagogisen toiminnan toteuttamiseen seurakunnassa. Lastenohjaajan ammattikuntaan kuuluvia työskentelee myös kunnan varhaiskasvatuksessa, järjestöissä sekä yksityissektorilla.

Lastenohjaajan ydinosaamiseen kuuluu kirkon mission, kirkon perustehtävän ja hengellisyyden tiedostaminen. Kirkon missio on kirkon työn perusta ja pohja, josta myös lastenohjaajan tehtävä saa sisältönsä ja perustelunsa. Kirkon missiolla tarkoitetaan Jumalan työtä tässä maailmassa. Kirkko toteuttaa missiota kohtaamalla, kutsumalla,

palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta. Kirkko on hengellisen perustehtävänsä mukaan arvoyhteisö, jonka ytimessä on usko Jumalaan, rakkaus lähimmäiseen sekä vastuu luomakuntaa kohtaan.

Seurakunnassa lastenohjaaja työskentelee alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä kanssa varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan monenlaisissa tilanteissa. Hän toteuttaa tapahtumia lapsille ja perheille. Hän toimii ohjaajana kerhoissa, retkillä ja leireillä sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Tehtäviin kuuluu usein yhteistyötä kunnan varhaiskasvatuksen ja paikallisten toimijoiden kanssa.

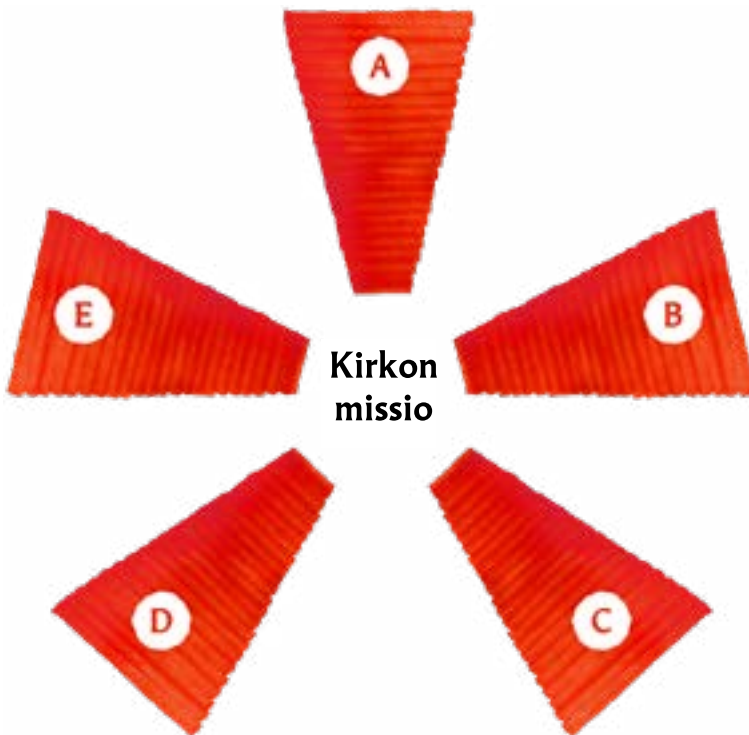
Lastenohjaajan työssä tarvitaan kirkon arvojen tuntemista ja sitoutumista niiden mukaiseen toimintaan. Suhde Jumalaan on sekä voimanlähde että työn uskottavuuden edellytys. Kirkolla on uskonnollisena yhteisönä oikeus ja velvollisuus vaalia omia tulkintojaan maailmasta, ihmisestä ja todellisuuden luonteesta.

Tämän perusteella sen työntekijöiltä, kuten lastenohjaajilta, odotetaan sitoutumista kirkon hengelliseen perustehtävään, arvoihin ja uskontulkintoihin. Hengellisen elämän hoitaminen, kuten Raamatun lukeminen, rukous ja osallisuus seurakunnan yhteisestä messusta, ovat lastenohjaajan työn keskeistä sisältöä ja myös henkilökohtaista uskon hoitamista.

Lastenohjaajan ydinosaaminen

Lastenohjaajan ydinosaaminen muodostuu lastenohjaajan ammatillisesta ydinosaamisesta ja kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta.

Ammatillinen ydinosaaminen kuvaa ammatin ydintä, joka erottaa sen muista ammateista. Sen osa-alueet ovat teologinen ja arvo-osaaminen, vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen, työelämä- ja kehittämisosaaminen sekä lastenohjaajan tehtäväosaaminen.

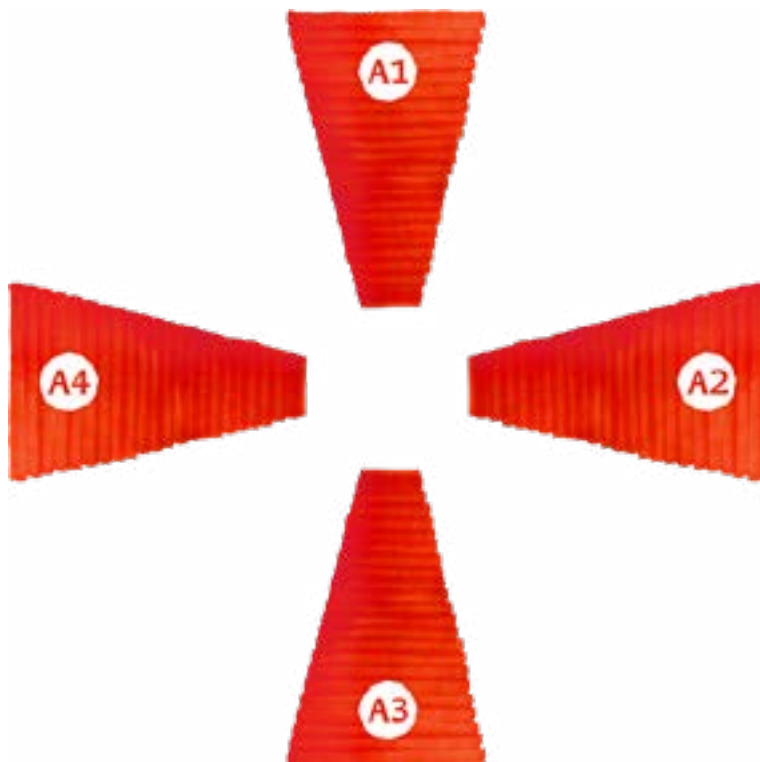
- A) Lastenohjaajan tehtäväosaaminen
- B) Vuorovaikutusosaaminen
- C) Teologinen ja arvo-osaaminen
- D) Työelämä- ja kehittämisosaaminen
- E) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen

Kirkon ammattien yhteinen ydinosaaminen yhdistää kirkon eri ammatteja ja kuvaa osaamista, jota tarvitaan erityisesti hengellisessä työssä. Vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen, työelämä- ja kehittämisosaaminen sekä teologinen ja arvo-osaaminen ovat tärkeitä lastenohjaajan ammatille, ja niiden sisällöissä on paljon yhteistä myös muiden kirkon ammattien kanssa.

Lastenohjaajan ammatillinen ydinosaaminen

A) Lastenohjaajan tehtäväosaaminen

Lastenohjaaja on kirkon kasvatuksen ammattilainen, jonka työtä profiloivat varhaispedagogisen toiminnan toteuttaminen sekä lasten ja perheiden kohtaaminen. Kirkon kasvatusta on kaikenikäisten kokonaisvaltaisen kasvun mahdollistamista ja tukemista – omana itsenä, lähimmäisenä, yhteisön jäsenenä sekä osana luomakuntaa. Se on myös yhdessä tekemistä, olemista ja ihmettelyä. Keskeistä on turvata yhdessä perheiden kanssa lasten fyysinen, henkinen ja hengellinen kasvurauha.

- A1) Kirkon kasvatuksen osaaminen**
- A2) Varhaiskasvatuksen pedagoginen osaaminen**
- A3) Perhelähtöisen työtteen osaaminen**
- A4) Perhetoiminnan osaaminen**

A1) Kirkon kasvatuksen osaaminen edellyttää

- kykyä tunnistaa kirkon kasvatuksen merkitys arjessa lapsen ja perheen näkökulmasta
- taitoa ihmetellä yhdessä lasten kanssa
- taitoa tukea turvallisen jumalakuvan kehittymistä
- taitoa avata kasteen merkitystä sekä Jumalan lahjana että kutsuna elää kristittynä yhdessä lasten ja perheiden kanssa
- taitoa tukea kummisuhdetta kasvunkaaren eri vaiheissa
- taitoa tukea kristilliseen arvopohjaan perustuvaa kasvatusta yhdessä perheen kanssa
- taitoa toteuttaa kirkkovuoden ja kristillisen elämäntavan perinteitä sekä luoda niiden uusia muotoja yhdessä lasten ja perheiden kanssa
- taitoa rohkaista lapsia ja perheitä toteuttamaan seurakuntajäsenyyttään ja seurakuntalaisuuttaan monenlaisin tavoin.

A2) Varhaiskasvatuksen pedagoginen osaaminen edellyttää

- taitoa tukea lasten leikkiä
- taitoa suunnitella ja ohjata monipuolista, lapsen kehitysvaiheen mukaista pedagogista yksilö- ja ryhmätoimintaa
- taitoa kuulla lasten aloitteet ja mielipiteet sekä taitoa vahvistaa lapsen osallisuutta
- taitoa kehittää oppimisympäristöjä ja hyödyntää niitä monipuolisesti
- taitoa tunnistaa lasten tuen tarpeet ja käyttää niitä vastaavia pedagogisen toiminnan muotoja
- taitoa vahvistaa lapsen tunnetaitoja
- kykyä tunnistaa mahdollisuudet ja konkreettiset tilanteet lasten kasvun ja kehityksen ohjaamiseen.

A3) Perhelähtöisen työtteen osaaminen edellyttää

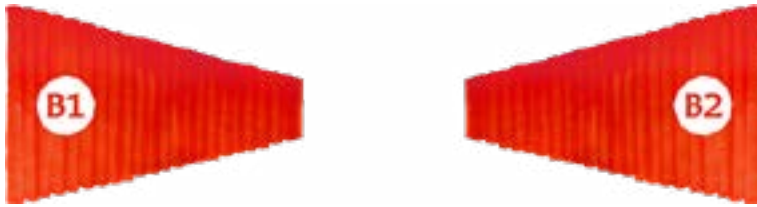
- kykyä nähdä perhe ja vanhemmuus voimavarana
- kykyä tunnistaa omat perhenäkemykset ja -asenteet ja kunnioittaa monimuotoisia perheitä
- taitoa tunnistaa yksilöiden ja perheiden voimavaroja eri elämäntilanteissa ja erilaisissa elämäntilanteissa.

A4) Perhetoiminnan osaaminen edellyttää

- taitoa tukea perheiden kasvatustehtävää, vanhemmuutta ja vanhemmuuden iloa
- taitoa vahvistaa perheiden hyvinvointia ja kokemusta hyvästä arjesta
- taitoa havainnoida ja tunnistaa lapsen asema perheessä
- taitoa tukea lapsen ja vanhemman suhteen vahvistumista sekä keskinäisen vuorovaikutussuhteen kehittymistä
- taitoa kohdata perheet heidän kodeissaan ja muissa toimintaympäristöissä
- taitoa luoda mahdollisuuksia perheiden väliseen vuorovaikutukseen
- taitoa toteuttaa ja kehittää vanhemmuuden iloa vahvistavaa perhelähtöistä toimintaa
- taitoa tunnistaa elämänkulun eri vaiheet ja toteuttaa eri-ikäisille tarkoitettuja tilanteita (esimerkiksi yhdessä lasten ja isovanhempien kanssa).

B) Vuorovaikutusosaaminen

Lastenhoajaan vuorovaikutusosaaminen perustuu kirkon ammattien yhteiseen vuorovaikutusosaamiseen. Osaamisen keskiössä on lasten vuorovaikutustaitojen vahvistuminen yhdenvertaisuuden ja osallisuuden periaatteiden pohjalta.

B1) Pedagoginen vuorovaikutusosaaminen lasten ja perheiden kanssa

B2) Digiosaaminen

B1) Pedagoginen vuorovaikutusosaaminen lasten ja perheiden kanssa edellyttää

- taitoa kohdata jokainen lapsi yksilönä osana lapsiryhmää
- taitoa tunnistaa lasten ja perheiden erilaiset vuorovaikutustavat ja toimia tilanteenmukaisesti
- taitoa ohjata lapsen vuorovaikutustaitojen kehittymistä lapsen eri kehitysvaiheissa
- taitoa ohjata lasten keskinäistä vuorovaikutusta
- kykyä toimia dialogisesti pedagogisen prosessin ohjaamisessa
- kykyä tunnistaa ja kehittää omaa pedagogista vuorovaikutusosaamista.

B2) Digiosaaminen edellyttää

- taitoa ohjata monilukutaidon kehittymistä
- taitoa käyttää ja tuottaa digimateriaaleja ja -sovelluksia yhdessä lasten kanssa

- taitoa hyödyntää sosiaalista mediaa eettisesti kestäväällä tavalla
- taitoa toteuttaa pedagogista dokumentointia digisovellusten avulla
- taitoa hyödyntää digiympäristöä osana pedagogisia prosesseja ja perhetoimintaa
- taitoa käyttää digitaalisia sovelluksia yhteistyössä vanhempien ja huoltajien kanssa.

C) Teologinen ja arvo-osaaminen

Lapsilähtöinen teologia ja spiritualiteetti ilmenee kirkossa neljällä tavalla. Se on

- teologian tekemistä lasten kanssa
- lasten oman teologisen ajattelun, tekemisen ja spiritualiteetin tukemista
- teologiaa lapsille
- teologiaa lapsista.

C1) Lapsilähtöinen teologinen osaaminen ja teologian tekeminen lasten ja perheiden kanssa

C2) Kirkon perustehtävän mukainen (missiologinen) osaaminen

C3) Raamattu-osaaminen

C4) Jumalanpalveluselämän osaaminen

C5) Diakoninen osaaminen

C6) Sielunhoidollisen työtteen osaaminen

C7) Eettinen ja arvo-osaaminen

C8) Katsomuskasvatuksen osaaminen

C1) Lapsilähtöinen teologinen osaaminen ja teologian tekeminen lasten ja perheiden kanssa edellyttävät

- kykyä nähdä lapsen esikuvallisuus ja arvo työn teologisena lähtökohtana
- taitoa havainnoida ja tunnistaa ajankohtaisia teologisia teemoja ja ilmiöitä niin lasten ja perheiden elämässä, lähiympäristössä kuin globaalisti
- taitoa sananmukaisesti tehdä, tuottaa ja luoda teologiaa lasten kanssa osana arkisia tilanteita ja toimintaa (esimerkiksi lauluja, sanoituksia, rukouksia, materiaaleja)
- taitoa ottaa yhdessä lasten ja perheiden kanssa osaa keskusteluun kirkon uskosta ja opista sekä sen soveltamisesta kirkon elämään ja toimintaan lasten ja perheiden kanssa
- taitoa tuoda kirkon usko, oppi ja traditio sekä lapsen ja perheen elämän kysymykset dialogiin.

C2) Kirkon mission mukainen osaaminen edellyttää

- taitoa ymmärtää missionaarisuus kirkon toiminnan perustavana tehtävänä
- taitoa vahvistaa lasten ja perheiden luterilaista identiteettiä Kristuksen maailmanlaajan kirkon jäsenenä
- taitoa toimia luontevasti kristillisenä kasvattajana moniuskontoisessa ympäristössä.

C3) Raamattu-osaaminen edellyttää

- taitoa käyttää Raamattua ja soveltaa sitä lasten ja perheiden kanssa
- taitoa ohjata lapsia ja perheitä Raamatun käytön ja sen tulkinnan taidon vahvistumisessa
- taitoa tukea lasten ja perheiden teologian tekemisen tapoja ja spiritualiteetin muotoja.

C4) Jumalanpalveluselämän osaaminen edellyttää

- taitoa toteuttaa ehtoolliskasvatusta lasten ja perheiden kanssa
- taitoa toteuttaa monipuolista musiikkia yhdessä lasten ja perheiden kanssa
- taitoa toteuttaa jumalanpalvelus- ja hartauselämää seurakunnassa lasten ja perheiden kanssa.

C5) Diakoninen osaaminen edellyttää

- taitoa vahvistaa lasten empatiataitoja
- taitoa toteuttaa diakoniaa yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

C6) Sielunhoidollisen työtteen osaaminen edellyttää

- taitoa tunnistaa lasten ja perheiden hengellisiä keskustelutarpeita ja ottaa ne huomioon omassa toiminnassa
- taitoa lapsen ja aikuisen sielunhoidolliseen kohtaamiseen
- kykyä tunnistaa ja käsitellä oman lapsuuden hengellisiä kysymyksiä ja käsitellä omaa suhdetta lasten ja perheiden kokemaan suruun ja kärsimykseen.

C7) Eettinen ja arvo-osaaminen edellyttää

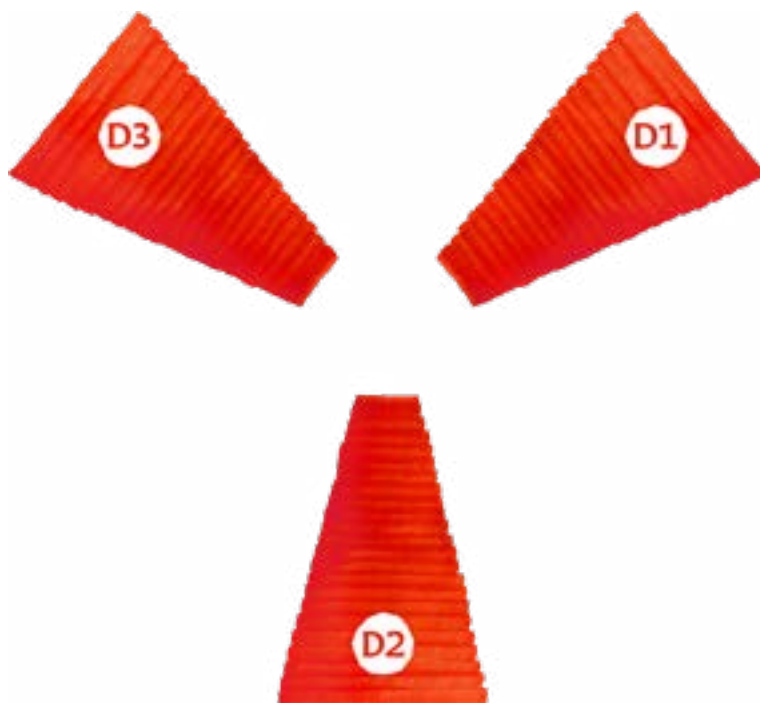
- taitoa ohjata tunnistamaan ja vahvistamaan lasten ja perheiden omia arvoja ja niiden merkitystä arjessa
- taitoa ohjata lapsia toimimaan yhdenvertaisesti ja ihmisarvoa kunnioittavalla tavalla.

C8) Katsomuskasvatuksen osaaminen edellyttää

- taitoa mahdollistaa uskonto- ja katsomusdialogin toteutuminen osana lasten ja perheiden kohtaamisia
- taitoa toimia katsomuskasvatuksen osalta yhteistyössä kunnan varhaiskasvatuksen kanssa.

D) Työelämä- ja kehittämisosaaminen

Lastenohjaajan ammatin suuntana on tulevaisuus. Toivon ilmapiiri, rohkaisu elämään sekä tässä hetkessä että tulevaisuudessa suuntaavat työelämä- ja kehittämisosaamista.

D1) Työelämätaitojen ohjaaminen

D2) Innovointi- ja kehittämisosaaminen

D3) Tulevaisuusosaaminen

D1) Työelämätaitojen ohjaaminen edellyttää

- taitoa perehdyttää uusi työntekijä tehtäväänsä
- taitoa perehdyttää ja ohjata opiskelijoita ja työelämään tutustumassa olevia koululaisia työtehtäviin
- taitoa arvioida ja antaa palautetta opiskelijoille
- taitoa markkinoida seurakuntaa työelämässä tapahtuvan oppimisen ja harjoittelun paikkana.

D2) Innovointi- ja kehittämisosaaminen edellyttävät

- kykyä tunnistaa omat luovuuteen, kokeiluun ja kehittämiseen liittyvät asenteet
- taitoa tutkia, kokeilla ja innovoida yhdessä lasten kanssa
- taitoa arvioida ja kehittää toimintaa yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

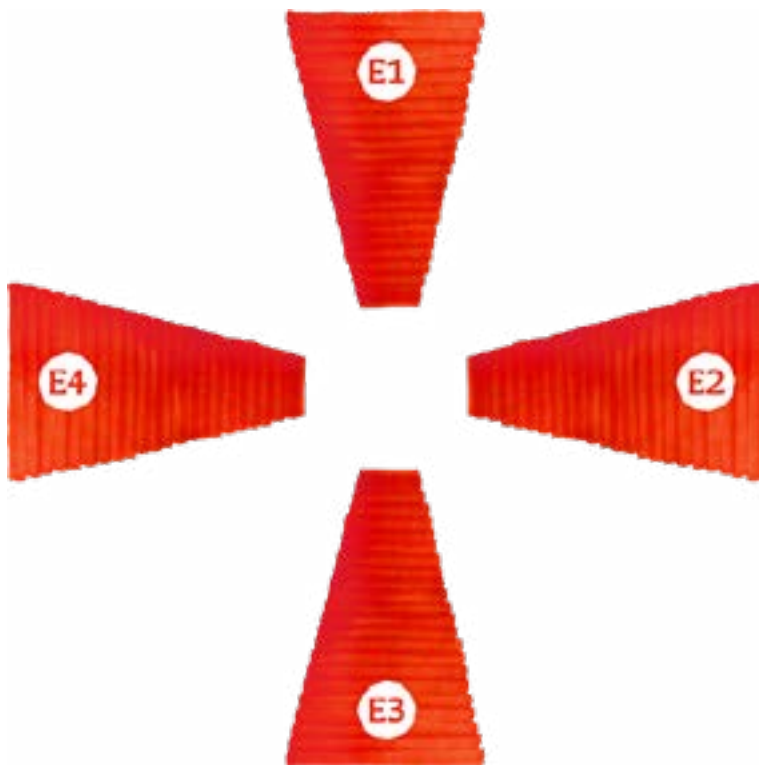
D3) Tulevaisuusosaaminen edellyttää

- taitoa käyttää tulevaisuuteen liittyviä työtapoja yhdessä lasten kanssa
- taitoa ohjata lapsia käsittelemään tulevaisuuteen liittyviä tunteita, ajatuksia ja toiveita
- taitoa edistää toivon näkökulmaa yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

E) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen

Lastenohjaajan ammatissa keskeistä on vahvistaa lasten ja perheiden mahdollisuutta kantaa vastuuta ja kasvaa vastuuseen sekä vaikuttaa yhdessä toimintaan seurakunnassa ja lähiympäristössä.

Lastenohjaajan työympäristöön kuuluvat myös paikalliset verkostot. Niissä tehdään vastavuoroista yhteistyötä.

E1) Palveluohjausosaaminen

E2) Verkosto-osaaminen

E3) Vaikuttamistoiminnan osaaminen

E4) Yhteisöosaaminen

E1) Palveluohjausosaaminen edellyttää

- taitoa kuulla ja tunnistaa lasten ja perheiden tuen tarpeet
- taitoa palveluohjaukseen ja neuvontaan
- taitoa toimia lastensuojelun periaatteiden mukaisesti
- taitoa toimia varhaisen tukemisen periaatteiden mukaisesti.

E2) Verkosto-osaaminen edellyttää

- taitoa tunnistaa toimintaympäristössä erityisesti lasten ja perheiden hyvinvointiin liittyvät tekijät
- taitoa toimia monialaisissa yhteistyöverkostoissa (esimerkiksi perhekeskuksissa) yhdessä lasten ja perheiden kanssa
- taitoa toimia paikallisten toimijoiden kanssa sopimus pohjaisesti.

E3) Vaikuttamistoiminnan osaaminen

- taitoa toimia ja vaikuttaa lasten ja perheiden edun mukaisesti seurakunnassa ja verkostoissa
- taitoa toteuttaa lapsivaikutusten arviointia sekä lasten ja perheiden kuulemista osana hallinnollista ja rakenteellista vaikuttamista.

E4) Yhteisöosaaminen edellyttää

- taitoa käyttää ja luoda uusia osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistavia työtapoja yhdessä lasten ja perheiden kanssa
- taitoa vahvistaa iloa ja turvallista ilmapiiriä yhdessä tekemisessä ja olemisessa.

KIRKKOHALLITUS[†]